

1131

**KANTONALNI ZAVOD ZA ZAŠTITU
KULTURNO-HISTORIJSKOG I PRIRODNOG NASLIJEĐA
SARAJEVO**

INSTITUTE FOR THE PROTECTION OF CULTURAL-HISTORICAL
AND NATURAL HERITAGE OF CANTON SARAJEVO

Broj: 556/23 Z-07,Z-09,Z-30,Z-05

Datum: 10.04.2023. godina

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
KANTON SARAJEVO
SKUPŠTINA KANTONA SARAJEVO
N/r Elvedin Okerić, Predsjedavajući Skupštine
Adresa: Mis Irbina broj 1, Sarajevo
71000

11-04-2023

10.04.2023

Predmet: Odgovor na Zastupničko pitanje, dostavlja se;
Veza: Akt broj: 01-04-8156-34/23 od 04.04.2023. godine.

Zastupnica Mersiha Mehmedagić je na 6. Radnoj sjednici Skupštine Kantona Sarajevo, održanoj dana 29.03.2023. godine, u okviru tačke Dnevnog reda "Poslanička / zastupnička pitanja, inicijative i odgovori", a u skladu sa članovima 211. i 214. Poslovnika Skupštine Kantona Sarajevo postavila **zastupničko pitanje** koje je Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo (u daljem tekstu: Zavod) zaprimio dana 06.04.2023. godine.

Zastupničko pitanje sa obrazloženjem glasi:

Molim Javnu ustanovu Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo, da mi u tabelarnom pregledu dostavi informaciju o stanju kulturno-historijskog naslijeđa sa posebnim akcentom na listu nacionalnih spomenika na području Kantona Sarajevo.

Aktuelni primjer Električne centrale podsjetnik je odnosa prema nacionalnim spomenicima u Bosni i Hercegovini uopće. Zbog navedenog primjera želim da se javnost upozna sa stanjem kulturno-historijskog naslijeđa u Kantonu Sarajevo, te osnovnim potrebama i problemima struke za poduzimanje koraka neophodnih za konkretnije aktivnosti zaštite kulturno-historijskog naslijeđa.

Odgovor na zastupničko pitanje:

Kada govorimo o osnovnim potrebama i problemima struke te poduzimanju koraka neophodnih za konkretnije aktivnosti zaštite kulturno-historijskog naslijeđa, obaveza JU "Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo" jeste da upozna zastupnike Skupštine Kantona Sarajevo sa historijatom, funkcionisanjem, isprepletenim nadležnostima i poteškoćama u radu sa kojim se suočava ovaj Zavod, kao i kompleksnom mehanizmu donošenja odluka i niza nelogičnosti kada je u pitanju zaštita kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa na nivou Kantona Sarajevo, što dovodi do slabljenja nadležnosti Kantona nad ingerencijama koje su Ustavom zagarantovane.

Formiranje službe zaštite kulturne baštine na prostoru Sarajeva započinje 1963. godine osnivanjem Fonda za uređenje Baščaršije. Nakon ukidanja Fonda, Odlukom Gradskog vijeća grada Sarajeva 1965. godine, osnovan je "Gradski zavod za zaštitu i uređenje spomenika kulture". U decenijama koje dolaze prerasta u dobro organizovanu i

moderno opremljenu specijalizovanu Ustanovu koja bilježi značajne rezultate na zaštiti i obnovi spomeničkog fonda.

Odlukom Skupštine Kantona Sarajevo 1997. godine, Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo preuzima u nadležnost cjelokupno kulturno-historijsko i prirodno naslijeđe na prostoru Kantona Sarajevo.

Na osnovu člana 2. Odluke o preuzimanju prava osnivača, JU „Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo“ („Službene novine Kantona Sarajevo“, br. 3/99, 31/07 i 1/13), Kanton Sarajevo je preuzeo prava osnivača Javne ustanove „Gradski zavod za zaštitu i korištenje kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo“ koja nastavlja sa radom kao JU „Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo“ u državnoj svojini. U skladu s tim lako je zaključiti kolika je važnost Kantonalnog zavoda za očuvanje kulturno-historijskih i prirodnih dobara na nivou Kantona Sarajevo i cijele BiH, koja je svojim dugogodišnjim radom uspjela sačuvati izvorni izgled najstarije jezgre grada, boreći se 60 godina sa sistemskim urušavanjem, nebrigom i skrnavljenjem kulturnog identiteta glavnog grada.

Prvi dio Vašeg pitanja koji se odnosi na Listu nacionalnih spomenika na području Kantona Sarajevo, ista Vam je dostupna na službenoj stranici Komisije/Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika BiH, gdje se može i preuzeti. Ovim putem Vas informišemo da, iako je Električna centrala proglašena nacionalnim spomenikom, prije same Odluke o proglašenju, zgrada je zaštićena i evidentirana kroz Separat zaštite kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa – izmjene i dopune RP „Marijin Dvor“ faza II, proglašenjem dobra nacionalnim spomenikom nadležnost je prenesena na Federalni nivo.

U nastavku odgovora pomenut ćemo poteškoće sa kojima se suočava Zavod, a i na taj način dati odgovor na drugi dio zastupničkog pitanja:

1. Stupanjem na snagu (nove) Uredbe o uređenju gradilišta, obveznoj dokumentaciji na gradilištu i sudionicima u građenju ("Službene novine Federacije BiH", br. 25a/22 i 42/22), **onemogućeno je JU "Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo" da izrađuje projekte koji tretiraju nacionalne spomenike.**

Iako se Zavod nalazi u Registru projekatata, Federalno ministarstvo prostornog uređenja usmenim i pismenim putem nam je potvrdilo da Zavod ne posjeduje Uvjerenje za **izradu projekata zaštite, konzervacije, prezentacije i rehabilitacije nacionalnih spomenika**. Međutim, Zavod nije bio upoznat sa donošenjem ove Uredbe, ni obaviješten o prestanku važenja Uvjerenja (koje posjeduje), niti je imao mogućnost da kroz javnu raspravu reagira na vrijeme i spriječi mijenjanje pojedinih članova Uredbe koji su Zavod, kao i druge javne ustanove koje se bave poslovima zaštite kulturno-historijskog naslijeđa, spriječili da učestvuju u izradi prostorno-planske dokumentacije i time mogli nesmetano da se bave konzervatorsko-restauratorskom djelatnošću. Izmjena članova je u velikoj mjeri limitirala prisustvo službe zaštite, a time i samog Kantona Sarajevo u svakodnevnim poslovima stručnog nadzora, izrade konzervatorsko-restauratorskih projekata, ali i izdavanja **obligatornih smjernica** za primjerene zahvate sanacije, restauracije, adaptacije, konzervacije ili revitalizacije na spomenicima. Izmjene su prednost dale raznovrsnosti struka potrebnih za izdavanje ovlaštenja za obavljanje radova na zaštiti, konzervaciji i rehabilitaciji, dok se (nije) vodilo računa o samoj referentnosti i iskustvu u struci koja je prema prethodnoj Uredbi iznosila minimalno 10 godina, u odnosu na uslove definisane novom Uredbom koje ostavljaju prostora za uvođenje u projektni zadatak stručnjaka bez dana rada u službi zaštite, sve dok minimalni broj stručnjaka ispunjava uslove od 5 i 3 godine (čl. 50 stav 6, ali i drugi članovi kao što su član 49, 64 i dr.).

Neprihvatljivo je da ustanova Zavod u kojoj su zaposleni saradnici sa minimalno 15 godina i više radnog iskustva na poslovima konzervacije i restauracije u jednom trenutku neispunjavanja formalnih uslova izgubi licencu, odnosno da isti može obavljati ove poslove za sve spomenike koji nisu proglašeni nacionalnim spomenicima Bosne i Hercegovine. Postavlja se u tom slučaju pitanje da li Odluka o proglašenju dobra nacionalnim spomenikom jedne institucije (u ovom slučaju Komisije/Povjerenstva za očuvanje nacionalnih spomenika BiH) može preko noći da poništi referentnost i kompetencije druge institucije (u ovom slučaju Zavoda), uzimajući u obzir i Ustav koji striktno nalaže da kultura pripada kantonima, jer osim gubijenja dozvole za izvođenja radova, Zavod nije nadležan za izdavanje mišljenja i saglasnosti. Ovo je direktno vidljivo na primjerima Odluke o proglašenju historijskog urbanog krajolika Sarajeva nacionalnim spomenikom („Službene novine BiH“, broj 1/21). U cilju uspješne zaštite, prezentacije i popularizacije konzervatorsko-restauratorskih projekata u Kantonu Sarajevo, hitno je potrebno Zavodu vratiti pomenuto Uvjerenje za pravo projektovanja i izdavanja stručnih mišljenja i saglasnosti za objekte koji su proglašeni nacionalnim spomenicima i/ili su dio Odluke o proglašenju historijskog urbanog krajolika Sarajeva nacionalnim spomenikom („Službene novine BiH“, broj 1/21), jer samo na takav način ćemo moći pravovremeno djelovati, učestvovati u izradi dokumentacije koja će predstavljati osnov za buduću obnovu nacionalnih spomenika i biti aktivno uključeni u procese zaštite baštine. U tom smislu Zavod je spriječen u implementaciji projekta obnove sarajevskih fasada koje predstavljaju cjelinu Odluke HUK-a, upravo zbog nepostojanja Uvjerenja, iako posjedujemo stručnost i potrebnu dokumentaciju za rad na istima.

2. Zakon o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, jasno je odredio nadležnosti o odobravanju izvođenja radova na nacionalnim spomenicima na prostoru i u granicama nacionalnih spomenika koje su utvrđene odlukom Komisije.

Član 5. pomenutog Zakona definiše da sve radove na nacionalnim spomenicima na prostoru i u granici nacionalnih spomenika koje su utvrđene odlukom Komisije odobrava Federalno ministarstvo prostornog uređenja u skladu sa odredbama Zakona o prostornom planiranju i korištenju zemljišta u FBiH.

Član 7. istog zakona propisuje da je Federalno ministarstvo prostornog uređenja prije izdavanja odobrenja dužno za projekat rehabilitacije prethodno pribaviti stručno mišljenje nadležne institucije za zaštitu kulturno-historijskog naslijeđa.

Želimo da ukažemo da Federalno ministarstvo prostornog uređenja ne postupa po odredbama člana 7. Zakona o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, te umjesto da stručno mišljenje kada su u pitanju nacionalni spomenici na teritoriji Kantona Sarajevo pribavlja od JU „Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo“, ustanove koja je jedina referentna i po ustavu Federacije BiH nadležna (jer je kultura po Ustavu isključivo u nadležnosti Kantona), Federalno ministarstvo prostornog uređenja stručno mišljenje pribavlja od Zavoda za zaštitu spomenika.

Praktičan primjer kada su u pitanju dobra koja su proglašena nacionalnim spomenikom i posljedice neuključivanja Kantonalnog zavoda u procese zaštite kulturnih dobara koja su proglašena nacionalnim spomenicima na teritoriji KS navesti možemo u primjeru Historijskog gradskog područja - Sarajevske čaršije.

Odlukom Komisije za očuvanje nacionalnih spomenika, uspostavljene prema aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, 2014. godine je Historijsko gradsko područje - Sarajevska čaršija proglašena nacionalnim spomenikom BiH. Članom 3. pomenute Odluke, a u cilju trajne zaštite nacionalnog spomenika, utvrđene su mjere zaštite.

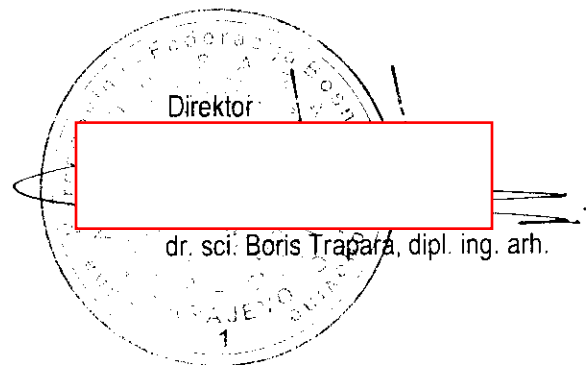
U praksi to znači da Kantonalni zavod koji je potekao iz Fonda za uređenje Bašćaršije, osnovanog prevashodno u cilju zaštite te kulturno-historijske cjeline, apsolutno gubi ingerencije od momenta proglašenja HUK-a nacionalnim spomenikom BiH.

Član 13. Zakona o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika, uspostavljene prema aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, propisuje da „**Nadzor nad provođenjem ovog zakona obavlja nadležna uprava za inspekcijske poslove**“ (Federalna uprava za inspekcijske poslove).

U praksi to znači da Federalna uprava za inspekcijske poslove nema dovoljan kapacitet da sama vrši nadzor nad provođenjem Zakona o provođenju odluka Komisije za zaštitu nacionalnih spomenika uspostavljene prema aneksu 8. Općeg okvirnog sporazuma za mir u BiH, a Kantonalna uprava za inspekcijske poslove nije nadležna.

Na ovom primjeru možete uvidjeti posljedice proglašenja bilo kojeg nacionalnog spomenika na teritoriji Kantona Sarajevo, i posljedice neuključivanja JU „Kantonalni zavod za zaštitu kulturno-historijskog i prirodnog naslijeđa Sarajevo“ u procese zaštite i očuvanja pa tako i na aktuelnom slučaju Električne centrale.

3. Želimo da skrenemo pažnju na nedostatke posjedovanja vlastitog budžeta, a koji je neophodan u slučajevima hitnih intervencija na objektima koje se nalaze u lošem stanju očuvanosti ili su zabilježena veća oštećenja (starost objekta, dodatna oštećenja prouzrokovana prirodnim nepogodama, ratna oštećenja i sl.), a koja mogu prouzrokovati ozbiljnije probleme kako za vlasnike tako i za građane Sarajeva. Budžet u visini od 10.000 KM godišnje nije dovoljan ni za izradu potpune projektne dokumentacije.

Dostaviti:

- Naslovu
- Ministarstvu kulture i sporta KS
- Službi zaštite
- Pravnoj službi
- Arhivi